

Miten huomioimme nuoret aikuiset – tulevaisuuden hyvinvoinnin rakentajat?

*Valtakunnalliset sosiaali- ja
terveyspolitiikan kehittämispäivät
21.4.2009 Helsinki*

*Mikko Salasuo, dosentti, VTT
Nuorisotutkimusverkosto*

Kuinka suorittaja jaksaa?

- **Workfare-horisontti**
- **Jaksamisesta maksamista**

Workfare

- **Workfare voitaisiin suomentaa vaikkapa työkyvyksi**
- *Workfare-yhteiskunnan tulemisella viitataan welfare- eli hyvinvointiyhteiskunnan purkautumiseen.* Kaikkine nöyryyttävine mekanismeineenkin hyvinvointiajattelu sisälsi käsityksen ihmisten ja tarkemmin sanoen kansalaisten välisestä tasa-arvosta. Sosiaalivaltion oli kohdeltava kaikkia kansalaisiaan samalla ihmisarvon mitalla. *Workfaressa arvoa aletaan mitata enenevästi työmarkkinalähtöisesti, työkyvyn näkökulmasta.* Kun jokaisen ihmisen tulisi olla oman elämänsä yrittäjä, saa jokainen myös (hyvin kirjaimellisesti) ansionsa mukaan. *Työllä ja hiellä on sinun arvosi ansaittava.* Protestanttisen työetiikan perinteisessä mallimaassa workfarella on jo valmiiksi multava kasvualusta ilman uusliberalistisia uudistuksiakin.
- (Peltokoski 2005)

Workfare

- Workfare ei ole tullut tai ole tulossa kertarysäyksellä. Mitään dramaattista käännekohtaa ei voida havaita. Ennemminkin juuri pienin askelein edenneet muutokset ovat juurruttanut workfaren osaksi työvoiman arkea. Opintotukea ja -oikeuksia on nipistely, työttömyyskorvauksen ehtoja on kiristetty, nuorille on määritelty pakko hakeutua opiskelemaan, työttömiä koulutetaan suhtautumaan itseensä työnantajien näkökulmasta jne. Yhteistä muutoksille näyttäisi olevan myös se, että niillä *pyritään optimoimaan ihmisten siirtyminen työelämään sekä pysyminen työelämän piirissä*. Kaikki markkinoiden näkökulmasta hukkakäyntinä, joutilaisuutena tai harmaana vyöhykkeenä näyttäytyvä pyritään kitkemään. Turhat rönsyt on karsittava. On keskityttävä. Kaikessa korostuu hyötynäkökulma suhteessa työllistymiseen ja markkinoihin. "Laiskuudesta" tulee yhteiskunnallinen kysymys. **Tehokkuusajattelu kiihtyy markkinoiden tahdittamana.**
- (Peltokoski 2005)

Workfare-horisontti

- **Suomalaiset nuoret arvostavat työtä ja pitävät työelämää tärkeänä elämänalueena, mutta puolet heistä tuntee samalla pelkoa työelämää kohtaan. Nuoria huolestuttaa oman työpaikan löytyminen ja tulevaisuuden työssä jaksaminen. Nuoret ovat myös huolissaan arvomaailman kovenemisestä.**

Taloudellisen Tiedotustoimiston Nuorten arvot ja elämä -tutkimukseen vastanneista nuorista 85 prosentin mielestä heidän elämänsä on onnellista. Tulevaisuuteen liittyy kuitenkin myös vakavia huolenaiheita.

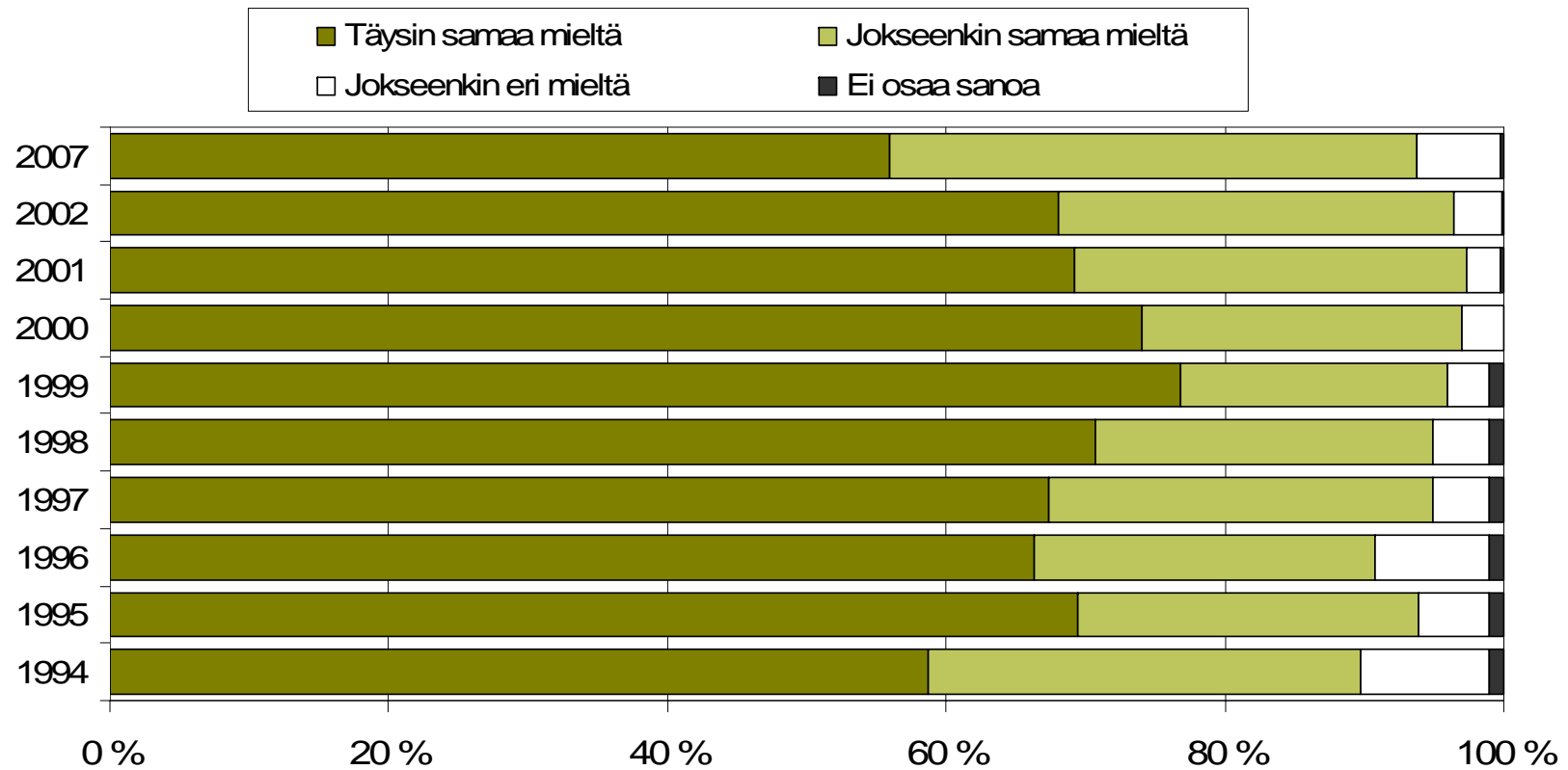
Nuorista yli puolet pelkää, ettei löydä töitä tulevaisuudessa. Toisaalta, peräti 56 prosenttia nuorista naisista ja 45 prosenttia miehistä on huolissaan omasta jaksamisestaan tulevassa työelämässään. Naisista 46 prosenttia pitää työelämää "pelottavana paikkana". Heistä puolet pelkää voivansa saada potkut tulevaisuuden työpaikastaan. Jopa 76 prosenttia nuorista on huolissaan arvomaailman kovenemisestä.

- **(TAT 2009)**

Koulutuksen työllistävyys

"Koulutus parantaa olennaisesti työnsaantimahdollisuuksia." Vertailu 1994-2007. (%)

Lähde: Nuorisobarometrit

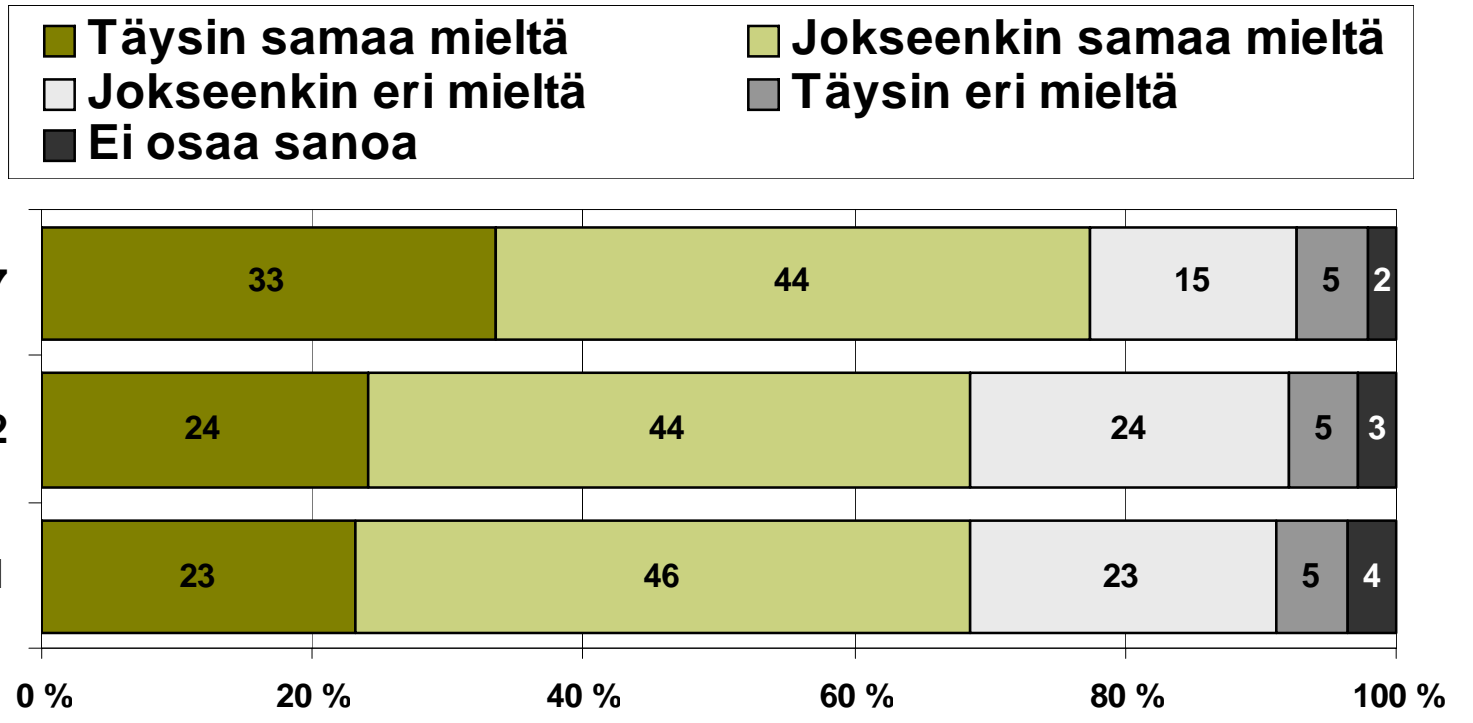
17.12.2008

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

Työelämän kuluttavuus

**"Työelämä vaatii nykyisin työntekijöiltä niin paljon, että monet ihmiset palavat ennen aikaisesti loppuun."
Vertailu 2001-2007. (%)**

Lähde: Nuorisobarometrit.

17.12.2008

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

PISA-Suomi Workfaren tukena?

- Yhtäältä PISAn tulokset kertovat sen, että Suomi on maailman kilpailukykyisimpiä maita myös tulevan työvoimansa osalta. Toiseksi on voitu samalla toimia koulutuksellista tasa-arvoa tavoitellen. Tässä olemme tuloksiltamme maailman parhaita maita. Lisäksi tulos on saatu keskinkertaisilla kustannuksilla. Olemme peruskoulutuksessamme erittäin **kustannustehokas maa.** (Arinen & Karjalainen 2006.) (ENTÄS KOULUHYVINVOINTI?)

Workfare-horisontti

- Kilpailutalouden retoriikan eetos läpäisee yksilön jo hyvin (liian) varhain
- Elämänkaariajattelu korvautunut itse luotavalla elämällä – yksilöllisen valinnan sukupolvi (Voittajat ja häpeäjät)
- Epävarmuuden maisema
- Penätään jaksamista – vrt. politiikka- ja hyvinvointiohjelmat

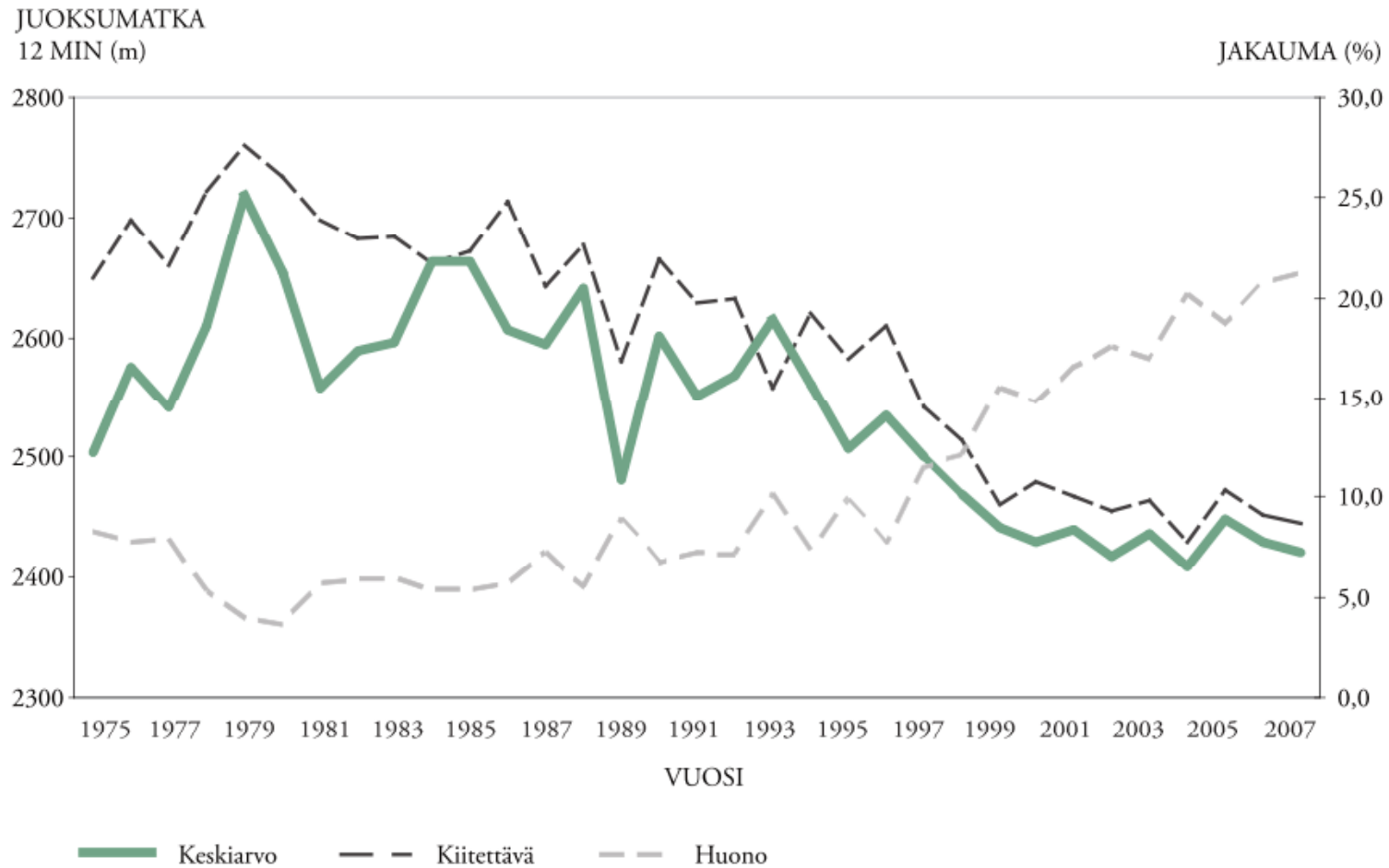

Jaksamispuhetta...

- Terveydenlukutaito/terveystaju
- Healtism
- Toimintakykyisyys
- Yksilön ja yhteisön vahvistaminen
- Terveyden oppiminen
- Poliittikaohjelmien retoriikka
- Puheloisen läskipuheet yms.

- (Tossavainen 2008)

Jaksamista...

Vuodet 1975–2004 Santtila ym. 2006. Vuodet 2005–2007 Pääesikunta, henkilöstöosasto, varusmiesten kuntotilastot.

17.12.2008

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

...maksamista

- **KUNTALIITON TOIMITUSJOHTAJA RISTO PARJANNE HAASTAA POHTIMAAN, ONKO KUNTIEN TEHTÄVÄ RAHOITTA HARRASTUSTOIMINTAA ENTISEEN MALLIIN. PARJANNE ENNUSTAA SUNNUNTAIN TURUN SANOMIEN HAASTATTELUSSA, ETTÄ EDESSÄ ON KESKUSTELU KUNTIEN TEHTÄVISTÄ. (TS 5.4.2009)**

...maksamista

- Harrastuksen kustannuksia pyritään pitämään kurissa talkoiden, kimppakyytien ja välineiden kierrätyksen avulla sekä vaihtamalla urheiluseuraa. Välillä harrastusta joudutaan kustannuksista johtuen kuitenkin vähentämään. Pahimmassa tapauksessa liikuntaharrastus saatetaan joutua lopettamaan kokonaan. (Puronaho 2006).

Vähän fantasiaa

- Liikunta on lasten ja nuorten suosituin harrastusmuoto, mutta sen harrastamista tulee edelleen lisätä myönteisten terveysvaikutusten vuoksi. Opetusministeriön käynnistäessä lasten ja nuorten liikuntaohjelman kolmannen vaiheen vuonna 2008 tavoitteena on lisätä osallisuutta vahvistavia toimintamalleja, **aikaansaada laajempaa poikkihallinnollista yhteistyötä koulujen, nuoriso- ja sosiaalitoimen sekä lastenkulttuurikeskusten kanssa.** (Lasten, nuorten...politiikkaohjelma 2007). (KUKA OMISTAA NUORET?)

...Maksamista

- **Liikunnan markkinointi yhteiskunnalle ja yhteistyökumppaneille kustannusten kurissa pitämiseksi ei ole onnistunut (Puronaho 2006).**
- **Kuluttajaliikkuja on vallannut areenan!!!**
- **Drop out ennätyskorkea 2008, harrastuneisuuden romahtaminen, koulut ilman välineitä, kenttämaksut, salimaksut, hallimaksut, uintimaksut ja terveyttä jaksetaan puheissa tarjoilla (Salasuo 2009)**

Jaksamattomia pakkosuorittaja?

- **Tulevaisuutta pelkäävä nuori, kasvavat mielenterveysongelmat, heikkenevä fyysinen kunto; päiväkotien ryhmät (mikä politiikkaohjelma?), iso hintalappu harrasteiden päällä, yhteisöllisyyden rapauminen!**
- **Kuvitteleeko joku todella ihmisen suorituskyvyn ja hyvinvoinnin paranevan kilpailutalouden ehdoilla?**
- **Uusliberalistinen talousideologia ei yksinkertaisesti voi olla hyvän elämän, tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden pohjarakenne.**

